

*****

*****

*****

महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व
प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०

नागरिकांची सनद प्रारूप

*****

*****

*****

प्रास्ताविक

महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,पुणे ३० ही राज्य शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाच्या अधिपत्याखाली असणारी संस्था आहे. जानेवारी १९६४ या वर्षी राज्य शिक्षण शास्त्र संस्था म्हणून प्रामुख्याने प्राथमिक शिक्षणाचा दर्जा / गुणवत्ता सुधारण्यासाठी या संस्थेची स्थापना करण्यात आली. राज्यस्तरावर काम करणाऱ्या विविध शासकीय शिक्षण संस्था व शिक्षणशास्त्र संस्था यांचे एकत्रिकरण होऊन १९८४ मध्ये राज्य शिक्षण शास्त्र संस्थेचे नामकरण " महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद " असे करण्यात आले.

परिषदेची उद्दिष्टे :

१. प्राथमिक शिक्षणाचा शैक्षणिक दर्जा उंचावणे.
  २. शिक्षकांमध्ये संशोधन अभिवृत्ती विकसित करणे.
  ३. सेवापूर्व व सेवांतर्गत प्रशिक्षणाची सोय करणे.
  ४. शिक्षण विभाग व राज्य शासन यांना त्यांची धोरणे व उपक्रम प्राथमिक शिक्षणात राबविण्यासाठी मदत करणे.
  ५. शैक्षणिक साहित्याचे प्रकाशन करणे.
  ६. शिक्षणातील नवोपक्रम व नवप्रवाह यांचा विविध कार्यक्रमांच्या माध्यमातून प्रसार करणे.
  ७. राज्यव्यापी शिक्षक प्रशिक्षणाचे आयोजन करणे.
  ८. जिल्हास्तरीय विस्तार सेवा केंद्रे व राज्यस्तरीय विषय शिक्षक संघटना व उपक्रमशील शिक्षक संघटना यांची चर्चासत्रे आयोजित करणे.
  ९. शालांतर्गत शैक्षणिक मूल्यमापन प्रक्रियेतील समस्यांचा अभ्यास करून त्यात सुधारणा सुचविणे.
  १०. शिक्षणशास्त्र पदविका व पदवीचा अभ्यासक्रम तयार करणे व आवश्यकतेनुसार पुनर्रचना करणे.
  ११. अध्यापन पदविका अभ्यासक्रम राबविण्याच्या दृष्टीने प्रवेशाची कार्यवाही करणे.
  १२. प्राथमिक शिक्षणाच्या अभ्यासक्रमाची पुनर्रचना व नूतनीकरण करणे व त्यानुसार प्रशिक्षण कार्यक्रम व शैक्षणिक साधने विकसित करणे.
  १३. मूल्यशिक्षण विषयक प्रशिक्षण वर्ग आयोजित करणे.
  १४. मुलींच्या शिक्षणाचे महत्त्व पालक / समाज यांना पटविणे व त्यानुसार प्रशिक्षण उद्बोधन व शैक्षणिक साहित्य निर्मितीचे आयोजन करणे.
  १५. अप्रशिक्षित प्राथमिक शिक्षकांना पत्रद्वारा अध्यापन पदविका प्रशिक्षण देणे .
- परिषदेच्या सर्व उपक्रमात परिषदेच्या संलग्न संस्था, त्याचप्रमाणे राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली प्रादेशिक शिक्षण संस्था,भोपाळ, जागतिक बँक , युनिसेफ, मनुष्यबळ विकास मंत्रालय, केंद्रशासन, विविध अध्यापक विद्यालये, शिक्षणशास्त्र महाविद्यालये, पुणे विद्यापीठ, विविध क्षेत्रांतील / संशोधन क्षेत्रातील तज्ज्ञ यांचे संपूर्ण सहकार्य तसेच आर्थिक सहकार्य लाभते .

**अनुक्रमणिका
नागरिकांची सनद**

अ.क्र	विभागाकडून /कार्यालयाकडून पुरविली जाणारी सेवा	सेवेचा कालावधी	सक्षम कार्यालय	पृष्ठ क्रमांक
१	१) जीवन शिक्षण मासिक शाळांना / वर्गणीदार शिक्षकांना / व्यक्तींना उपलब्ध करून देणे. २) म.रा.शै.सं.प्र.परिषदेतर्फे मूल्य असलेली विविध शैक्षणिक प्रकाशने उपलब्ध करून देणे.	वर्षभर	महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,पुणे ३०	१
२	१) माध्यमिक शिक्षकांसाठी व्यवसायविज्ञ प्रशिक्षण (२१ दिवस) २) माध्यमिक शिक्षकांसाठी व्यवसाय मार्गदर्शन अभ्यासक्रम (पदविका) १ वर्ष ३) स्वयंसेवी समुपदेशकांमार्फत मानसशास्त्रीय कसोटी व समुपदेशन कार्यक्रम	एप्रिल , मे, जून, जुलै	महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, ३ महापालिका मार्ग, मुंबई - ४००००१	२ ते ५
३	राज्यस्तरीय विषय शिक्षक संघटनांना वार्षिक अनुदान वितरित करणे.	वर्षभर	महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,पुणे ३०	६
४	पत्रद्वारा प्रशिक्षण योजना	शासनाने विहित केल्यानुसार	उपसंचालक ,महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,पुणे ३०	७
५	शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण शाखा अ) अध्यापक विद्यालयांचे प्रस्ताव तयार करणे. ब) अध्यापक विद्यालयांना मान्यता देणे. क) अध्यापक विद्यालयांना मान्यता देणे ड) अध्यापक विद्यालयांचे वाढीव प्रवेशांना मान्यता देणे. इ) अध्यापक विद्यालयांच्या शिक्षकांना मान्यता देणे. ई)अध्यापक विद्यालयांचे विद्यार्थ्यांचे प्रवेश देणे. फ) अध्यापक विद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांच्या आपापसातील बदल	अ)एन.सी.टी.ई.ने निर्धारित केलेल्या कालावधी प्रमाणे. ब) सहा महिने क) सहा महिने ड) एक महिना इ) दोन महिने ई) एक महिना फ) एक महिना	उपसंचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,पुणे ३०	८ ते १४

प्रकाशन विभागाची माहिती

१	सेवेचे नांव किंवा उपक्रम	१) जीवन शिक्षण मासिक शाळांना / वर्गणीदार शिक्षकांना / व्यक्तींना उपलब्ध करून देणे. २) म.रा.शै.सं.प्र.परिषदेतर्फे मूल्य असलेली विविध शैक्षणिक प्रकाशने उपलब्ध करून देणे.
२.	त्याची आवश्यकता काय ?	प्राथमिक शिक्षकांना दैनंदिन अध्यापनामध्ये गुणात्मक वाढ होईल असे साहित्य जीवन शिक्षण मासिकातून प्रकाशित केले जाते. तसेच शासकीय धोरणांचा शिक्षकांना परिचय करून देणे व त्यांच्या कार्याची दिशा समजाऊन देणे. प्राथमिक शिक्षणाच्या गुणवत्ता विकास कार्यक्रमात महत्वाची भूमिका बजावणारे हे मासिक शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाचे मुखपत्र म्हणून ओळखले जाते. त्यामुळे प्रत्येक शाळेत हे मासिक आवश्यक आहे.
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	शा.नि.क्र.जीआरई २००३/१६६२३/(३५८४)प्राशि- १ दि. ३.१२.०३ अन्वये जीवन शिक्षण मासिकाची वर्गणी राज्यस्तरीय तरतूदीतून करण्यात येते. तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या जि.प. प्राथ.शाळांना नियमितपणे मासिक पाठविले जाते. (राज्यस्तरीय तरतूदीतून) याशिवाय वर्गणीदार शाळां/ शिक्षक यांनाही अंक पाठविला जातो.
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क करावा ?	" संपादक " जीवन शिक्षण प्रकाशन म.रा.शै.सं.प्र.प.पुणे ३०
५	माहितीसाठी अर्ज- किती प्रती, कोणाकडे, किती कागदपत्रे जोडावे.	वर्गणीदार होण्यासाठी वार्षिक वर्गणी अथवा अन्य प्रकाशने खरेदी करण्यासाठी रोख रक्कम भरणे तसेच प्रकाशने / मासिकासाठी मनिऑर्डर अथवा धनाकर्ष "संपादक" जीवन शिक्षण, म.रा.शै.सं.प्र.प.पुणे ३० यांचे नावे पाठविल्यास मागणीनुसार पुस्तक / मासिक पोस्टाद्वारे पाठविले जाते.
६	अर्ज कोणाकडे सादर करावा	"संपादक" जीवन शिक्षण, म.रा.शै.सं.प्र.प.पुणे ३०
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	रोख रक्कम भरल्यास त्वरित पुस्तक / मासिक पावतीसह मिळते. M.O. द्वारे रक्कम प्राप्त झाल्यावर एक आठवड्याचे आत पुस्तक / मासिक पोस्ट केले जाते. व्ही.पी.ची प्रथा नाही.
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा.	संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,पुणे ३०

महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, ३ महापालिका मार्ग, मुंबई - ४००००१

१	सेवेचे नांव किंवा उपक्रम	१) माध्यमिक शिक्षकांसाठी तीन आठवड्यांचे व्यवसायविज्ञ प्रशिक्षण. २) माध्यमिक शिक्षकांसाठी १ वर्षाचा व्यवसाय मार्गदर्शन पदविका अभ्यासक्रम (मुंबई येथे) ३) स्वयंसेवी समुपदेशकांमार्फत मानसशास्त्रीय कसोटीद्वारे समुपदेशन कार्यक्रम
२.	त्याची आवश्यकता काय ?	१) हे प्रशिक्षण पूर्ण केल्यामुळे १० वी नंतर पुढे काय ? या विषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करता येते. २) मानसशास्त्रीय कसोट्याद्वारे विद्यार्थ्यांचे समुपदेशन करण्यासाठी ३) विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक व मानसिक कल ओळखण्यासाठी
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	शासनाच्या नियमानुसार केली जाते.
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क करावा ?	१) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, कुमठेकर मार्ग, सदाशिव पेठ, पुणे ३० २) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, ३, महापालिका मार्ग, मुंबई - ०१ (०२२२ २६९१९६०) ३) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, कुमठेकर मार्ग, सदाशिव पेठ, पुणे ३० २४४७६४४५
५	माहितीसाठी अर्ज- किती प्रती, कोणाकडे, किती कागदपत्रे जोडावे.	१) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, ३, महापालिका मार्ग, मुंबई - ०१ (०२२२ २६९१९६०) २) विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, कोल्हापूर, अमरावती, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, नाशिक
६	अर्ज कोणाकडे सादर करावा	१) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, ३, महापालिका मार्ग, मुंबई - ०१ (०२२२ २६९१९६०) २) विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, कोल्हापूर, अमरावती, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, नाशिक
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	१) ३ मे २००७ ते २३ मे २००७ २) १० जुलै २००७ पासून सुरु ३) १६ एप्रिल २००७ ते ६ जून २००७
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा.	व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, ३, महापालिका मार्ग, मुंबई - ०१ (०२२२ २६९१९६०) ---

विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, कुमठेकर मार्ग,पुणे ३०

फोन- २४४७६४४५

१	सेवेचे नांव किंवा उपक्रम	१) माध्यमिक शिक्षकांसाठी व्यवसायविज्ञ प्रशिक्षण (२१ दिवस) २) माध्यमिक शिक्षकांसाठी व्यवसाय मार्गदर्शन अभ्यासक्रम (पदविका) १ वर्ष ३) स्वयंसेवी समुपदेशकांमार्फत मानसशास्त्रीय कसोटी व समुपदेशन कार्यक्रम
२.	त्याची आवश्यकता काय ?	१) हे प्रशिक्षण पूर्ण केल्यामुळे १० वी नंतर पुढे काय ? या विषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करता येते. २) मानसशास्त्रीय कसोट्याद्वारे विद्यार्थ्यांचे समुपदेशन करण्यासाठी ३) विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक व मानसिक कल ओळखण्यासाठी
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	१) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, मुंबई यांचे तत्वानुसार कार्यवाही केली जाते. २) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, मुंबई यांचे तत्वानुसार कार्यवाही केली जाते. ३) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, मुंबई यांचे तत्वानुसार कार्यवाही केली जाते.
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क करावा ?	१) विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, कुमठेकर मार्ग,पुणे ३० २) व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, ३, महापालिका मार्ग, मुंबई ३) विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, कुमठेकर मार्ग,पुणे ३०
५	माहितीसाठी अर्ज- किती प्रती, कोणाकडे, किती कागदपत्रे जोडावे.	१) प्रतिवर्षी एप्रिल महिन्यात विहित नमुन्यातील आवेदनपत्रे शाळेमार्फत भरून पाठवावेत. २) प्रतिवर्षी विहित नमुन्यातील अर्ज शिक्षणाधिकारी(माध्य) यांचेमार्फत विभागीय कार्यालयाकडे पाठवावेत. ३) प्रतिवर्षी एप्रिल पासून प्रत्यक्ष विभागीय कार्यालयात येवून नाव नोंदणी करावी.
६	अर्ज कोणाकडे सादर करावा	१) विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, सदाशिव पेठ कुमठेकर मार्ग,पुणे ३०

		<p>२) विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, सदाशिव पेठ , कुमठेकर मार्ग,पुणे ३०</p> <p>३)विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, सदाशिव पेठ कुमठेकर मार्ग,पुणे ३०</p>
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	<p>१) प्रतिवर्षी मे महिना</p> <p>२) प्रतिवर्षी जुलै महिन्यात सुरु होतो. (कालावधी १ वर्ष</p> <p>३) १ एप्रिल ते जून महिन्याचा पहिला आठवडा</p>
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा.	<p>१) ३)विभागीय व्यवसाय मार्गदर्शन व निवड संस्था, सदाशिव पेठ , कुमठेकर मार्ग,पुणे ३०</p> <p>फोन नं. २४४७६४४५</p>

विस्तार विभाग

विषय शिक्षक संघटनांना वार्षिक अनुदान वितरीत करणे

१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय)	राज्यस्तरीय विषय शिक्षक संघटनांना वार्षिक अनुदान वितरीत करणे.
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	विविध विषयांच्या शिक्षकांच्या गुणवत्ता वाढीसाठी प्रकल्प कार्यान्वित करणे, त्रैमासिके प्रकाशित करणे व कृतिसत्रे आयोजित करणे यासाठी.
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	शासन निर्णय क्रमांक पीटीसी १०९४/(१३५/९२)/प्राशि-५, मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई ३२ दिनांक १० मे १९९६.
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषदे मार्फत शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय यांचेशी.
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	विषय शिक्षक संघटना नोंदणीकृत करून राज्यशासनाकडे राज्य विषय संघटना म्हणून मान्यतेचा प्रस्ताव सादर करावा. शासनाच्या मान्यतेनंतर परिषदेमार्फत अनुदान वितरीत केले जाते.
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय,
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	एक वर्ष
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) शिक्षण संचालनालय किंवा संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०.

पत्रद्वारा प्रशिक्षण योजना

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय)	पत्रद्वारा प्रशिक्षण योजना
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	अप्रशिक्षित प्राथमिक शिक्षकांना सेवांतर्गत प्रशिक्षण देणे
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयानुसार कार्यवाही केली जाते.
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	शासनाने विहित केल्यानुसार
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	पत्रद्वारा प्रशिक्षण योजना कार्यालय
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	शासनाने विहित केल्यानुसार
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०

शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण विभाग

अध्यापक विद्यालयांचे प्रस्ताव तयार करणे

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय) अध्यापक विद्यालयांचे प्रस्ताव तयार करणे	एन.सी.टी.ई.च्या नियोजित वेळापत्रकानुसार
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	होय
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	एन.सी.टी.ई. अॅक्ट १९९३
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	एन.सी.टी.ई. भोपाळ
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	एन.सी.टी.ई.ने तयार केलेल्या विहित प्रपत्रात
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	एन.सी.टी.ई. विभागीय कार्यालय भोपाळ (मध्यप्रदेश)
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	एन.सी.टी.ई.ने निर्धारित केलेल्या कालावधी प्रमाणे
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	एन.सी.टी.ई. विभागीय कार्यालय भोपाळ (मध्यप्रदेश)

शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण विभाग

अध्यापक विद्यालयांना मान्यता देणे

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय) अध्यापक विद्यालयांना मान्यता देणे	एन.सी.टी.ई. भोपाळ यांचेकडून मान्यता आलेवर १५ दिवसांचे आत
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	होय
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	१) एन.सी.टी.ई. अॅक्ट १९९३ २) माध्यमिक शाळा संहिता नुसार
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	म.रा.शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	एन.सी.टी.ई. तयार केलेल्या विहित प्रपत्रात
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	एन.सी.टी.ई. भोपाळ
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	सहा महिने
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	एन.सी.टी.ई. भोपाळ

शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण विभाग

अध्यापक विद्यालयांना मान्यता देणे

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय) अध्यापक विद्यालयांना मान्यता देणे	एन.सी.टी.ई. भोपाळ यांचेकडून मान्यता आलेवर १५ दिवसांचे आत
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	होय
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	एन.सी.टी.ई. अॅक्ट १९९३
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	एन.सी.टी.ई. भोपाळ
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	एन.सी.टी.ई. ने विहित केलेल्या नमुन्यात
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	एन.सी.टी.ई भोपाळ
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	सहा महिने
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	एन.सी.टी.ई. भोपाळ

शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण विभाग

अध्यापक विद्यालयांचे वाढीव प्रवेशांना मान्यता देणे

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय) अध्यापक विद्यालयांचे वाढीव प्रवेशांना मान्यता देणे	एन.सी.टी.ई. भोपाळ व शालेय शिक्षण विभागाने परवानगी दिल्यावर १ महिन्यात
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	होय
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	एन.सी.टी.ई. अॅक्ट १९९३ मधील तरतूदीनुसार
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	म.रा.शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	म.रा.शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३० यांनी विहित केलेल्या नमुना प्रपत्रात
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	डी.एड्. प्रवेश निवड व निर्णय राज्यस्तरीय समिती, पुणे
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	एक महिना
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	अध्यक्ष, डी.एड्. प्रवेश निवड व निर्णय राज्यस्तरीय समिती, तथा संचालक, म.रा.शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०

शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण विभाग

अध्यापक विद्यालयांच्या शिक्षकांना मान्यता देणे

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय) अध्यापक विद्यालयांच्या शिक्षकांना मान्यता देणे	संबंधितांकडून प्रस्ताव प्राप्त झालेवर १ महिन्यात
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	होय
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	१) एन.सी.टी.ई. अॅक्ट १९९३ २) महाराष्ट्र खाजगी शाळातील कर्मचारी सेवेच्या शर्ती नियमावली १९८१
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	संबंधित विभागाचे विभागीय शिक्षण उपसंचालक,
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	एन.सी.टी.ई.ने विहित केलेल्या नमुना प्रपत्रात
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	विभागीय शिक्षण उपसंचालक, , संबंधित विभाग
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	दोन महिने
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	संचालक, म.रा.शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३०

शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण विभाग

अध्यापक विद्यालयांचे विद्यार्थ्यांचे प्रवेश देणे

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय) अध्यापक विद्यालयांचे विद्यार्थ्यांचे प्रवेश देणे	१ महिना
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	होय
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	शासनाने मान्य केलेल्या निकषांनुसार
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	विभागीय शिक्षण उपसंचालक (विभागीय पातळी) अध्यक्ष, अध्यक्ष, डी.एड्. प्रवेश निवड व निर्णय समिती (राज्यपातळी)
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	डी.एड्. प्रवेश निवड व निर्णय समितीने निर्धारित केलेला विहित नमुन्यात
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	शिक्षण विभागाच्या विभागीय कार्यालयाच्या मुख्यालयाजवळील जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	एक महिना
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	अध्यक्ष, डी.एड्. प्रवेश निवड व निर्णय समिती संचालक, म.रा.शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, सदाशिव पेठ पुणे ३०

शिक्षक शिक्षण प्रशिक्षण विभाग

अध्यापक विद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांच्या आपापसातील बदल

अ.क्र	सेवेचा प्रकार	निर्गत कालावधी
१	सेवेचे नाव / उपक्रम (विषय) अध्यापक विद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांच्या आपापसातील बदल	१ महिना
२	त्याची आवश्यकता काय आहे ?	होय
३	कोणत्या नियमानुसार कार्यवाही केली जाते ?	शासनाने मान्य केलेल्या अटीनुसार
४	कोणत्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.	१) जिल्हांतर्गत - डाएट २) विभागांतर्गत - विभागीय शिक्षण उपसंचालक
५	माहितीसाठी अर्ज कशाप्रकारे असावा	विहित नमुन्यात
६	अर्ज कोठे सादर करावा ?	क्र.४ मधील संबंधित कार्यालयात
७	सेवा मिळण्यास कालावधी	एक महिना
८	उपक्रमाची माहिती न मिळाल्यास तक्रार निवारणासाठी कोठे अर्ज करावा ?	संचालक, म.रा.शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, सदाशिव पेठ पुणे ३०